

Deon Meyer

Spoor

Vertaald uit het Afrikaans

door Karina van Santen en Martine Vosmaer

A.W. Bruna Fictie

Boek 1: Milla

(COMLOT)

Juli tot september 2009

... sommige dagen laten geen sporen na.

Ze gaan voorbij alsof ze nooit hebben bestaan, onmiddellijk vergeten in de nevel van de dagelijkse sleur. De sporen van andere dagen blijven misschien een week of wat zichtbaar, tot de wind van de geheugenbank er het vale zand van nieuwe ervaringen overheen blaast.

– Fotokopie: dagboek van Milla Strachan, 27 september 2009

Het ministerie van Financiën van de VS heeft vandaag twee personen van Zuid-Afrikaanse afkomst, Farhad Ahmed Dockrat en Junaid Ismail Dockrat, en een verwant persoon aangewezen in verband met het financieren en faciliteren van Al Qaida, ingevolge Decreet 13224. Hierdoor worden alle activa van voornoemden onder jurisdictie van de VS bevroren en worden alle transacties tussen burgers van de VS en voornoemden verboden.

– Persverklaring, ministerie van Financiën van de VS, 26 januari 2007

1

(31 juli 2009. Vrijdag.)

Ismail Mohammed rent de steile helling van de Heiligerlaan af. De panden van zijn witte djellaba met de modieuze open Chinese kraag flapperen bij elke stap omhoog. Zijn armen zwaaien wild, uit doodsangst en om zijn evenwicht te bewaren. De gehaakte *kufi* valt van zijn hoofd op de keien bij de kruising, zijn ogen zijn strak op de betrekkelijke veiligheid van de stad daarbeneden gericht.

Achter hem, bij het lage witte gebouw vlak naast de Schotschekloofmoskee in de Bo-Kaap, zwaait de deur voor de tweede keer open. Zes mannen, ook in traditionele islamitische dracht, stormen de straat op en kijken allemaal onmiddellijk en instinctief bergafwaarts. Een van hen heeft een pistool in zijn hand. Hij richt het haastig op de figuur van Ismail Mohammed, die al zestig meter verder is, en lost in het wilde weg twee schoten voordat de achterste, een wat oudere man, zijn arm naar boven slaat en brult: 'Nee! Pak hem!'

De drie jongsten gaan achter Ismail aan. De grijze hoofden blijven staan en kijken bezorgd naar de voorsprong.

'Je had hem moeten laten schieten, Sjeik,' zegt een van hen.

'Nee, Shahied. Hij heeft staan luisteren.'

'Ja. En toen is hij weggerend. Dat zegt genoeg.'

'Dat zegt niet voor wie hij werkt.'

'Hij? Ismail? Je denkt toch zeker niet...'

'Je weet maar nooit.'

'Nee. Hij is te... onhandig. Misschien voor de plaatselijke inlichtingendienst. De NIA.'

'Ik hoop dat je gelijk hebt.' De Sjeik kijkt naar de achtervolgers, die de kruising met de Chiappinistraat over rennen, en denkt na over de implicaties. Opeens klinkt een sirene, even lager, vanaf de Buitengracht.

'Kom,' zegt hij rustig. 'Alles is veranderd.' Hij loopt haastig naar de Volvo.

Er begint nog een sirene te loeien, onder uit de buik van de stad.

Ze weet wat de voetstappen betekenen, om vijf uur op een vrijdagmiddag, zo doelgericht en haastig. Ze voelt de verlamming van de voorennis, het gewicht, en brengt met veel moeite haar verweer in stelling.

Barend komt binnen, een wervelwind die ruikt naar shampoo en te veel deodorant. Ze kijkt niet naar hem, ze weet dat hij helemaal opgedoft zal zijn voor de avond, zijn haar een nieuw, twijfelachtig experiment. Hij gaat aan de ontbijtbar zitten. 'Zo, hoe is het, ma? Wat ben je allemaal aan het maken, ma?' Zo joviaal.

'Avondeten,' zegt Milla berustend.

'O. Ik eet niet thuis.'

Dat wist ze. Christo waarschijnlijk ook niet.

'Ma, jij hebt vanavond je auto niet nodig, hè?' Op dat toontje dat hij vervolmaakt heeft, een verbluffend mengsel van preventieve verontwaardiging en versluiserde beschuldiging.

'Waar willen jullie naartoe?'

'Naar de stad, Jacques gaat mee. Die heeft een rijbewijs.'

'Waar in de stad?'

'Dat zien we nog wel.'

'Ik moet het weten, Barend.' Zo zachtaardig mogelijk.

'Ja, ma, ik zal het je laten weten, ma.' De eerste ergernis klinkt door.

'Hoe laat zijn jullie terug?'

'Ma, ik ben achttien. Pa zat al in het leger toen hij zo oud was.'

'Het leger had regels.'

Hij zucht geïrriteerd. 'Oké, oké dan... We gaan om twaalf uur daar weg.'

'Dat zei je vorige week ook. Toen was je pas na tweeën binnen. Je moet binnenkort eindexamen doen.'

'Jissis, ma, waarom moet je altijd ouwe koeien uit de sloot halen? Gun je me dan niets?'

'Ik gun je alles. Maar binnen bepaalde grenzen.'

Hij laat een schamper lachje horen, waarmee hij uitdrukt dat zij dom is en hij daaronder moet lijden. Ze dwingt zich om niet te reageren.

'Ik zeg het toch? We gaan daar om twaalf uur weg.'

'Willen jullie alsjeblieft niet drinken?'

'Waarom maak je je daar zorgen over, ma?'

Ze wil zeggen: ik maak me zorgen omdat ik die halflege fles cognac in je kast heb gevonden, onhandig weggestopt achter je onderbroeken, samen met het pakje Marlboro. 'Het is mijn taak om me zorgen te maken. Je bent mijn kind.'

Stilte, alsof hij het accepteert. Er komt een gevoel van opluchting over

haar. Dat is het enige wat hij wilde. Ze zijn zover gekomen zonder ruzie. Maar dan hoort ze het tikken van zijn wippende been tegen de bar en ziet hoe hij het deksel van de suikerpot pakt en tussen zijn vingers heen en weer rolt. Ze weet dat hij nog niet klaar is. Hij wil ook nog geld.

‘Ma, ik kan Jacques en zo niet voor me laten betalen.’

Hij is zo slim in zijn woordkeuze, in de volgorde van de gevraagde gunsten, in zijn aanval en strategie van beschuldiging en verwijt. Hij spint zijn web met de vaardigheid van een volwassene, bedenkt ze. Hij stelt zijn strikken op en zij trapt er zo makkelijk in door haar eeuwige drang om conflicten te vermijden. De nederlaag klinkt door in haar stem. ‘Is je zakgeld op?’

‘Moet ik dan van jou op anderen parasiteren?’

Dat ‘van jou’ en de agressie zijn de lont in het kruitvat en ze ziet het bekende slagveld aankomen. Geef hem gewoon het geld, geef hem de portemonnee en zeg dat hij maar wat moet pakken. Alles. Zoveel als hij wil.

Ze haalt diep adem. ‘Ik wil dat je uitkomt met je zakgeld. Achthonderd rand per maand is...’

‘Weet je hoeveel Jacques krijgt?’

‘Dat doet er niet toe, Barend. Als je meer wilt, moet je...’

‘Wil je dat ik al mijn vrienden kwijtraak? Je gunt me ook niks, rotwijf.’ Ze schrikt van het scheldwoord, en van de knal van het deksel van de suikerpot dat hij tegen de kast smijt.

‘Barend,’ zegt ze verbijsterd. Hij is weleens eerder ontploft en met zijn handen in de lucht naar buiten gestormd, hij heeft weleens ‘jissis’ en ‘god’ gezegd, hij heeft weleens binnensmonds en lafhartig net buiten gehoorsafstand het onnoembare gemompeld. Maar nu niet. Nu hangt zijn bovenlijf over de bar, nu is zijn gezicht vol verachting voor haar. ‘Ik ben je spuugzat,’ zegt hij.

Ze krimpt in elkaar en voelt de aanval lichamelijk, zodat ze haar hand naar de kast uitsteekt voor houvast. Ze wil niet huilen, maar de tranen komen terwijl ze voor het fornuis staat, met een pollepel in haar hand en de geur van warme olijfolie in haar neus. Ze zegt nog een keer de naam van haar zoon, sussend en zacht.

Met venijn, met minachting, met het doel om echt te kwetsen, met zijn vaders stem, toon en machtsmisbruik zakt Barend terug op zijn stoel en zegt: ‘Jissis, wat ben jij een zielenpiet. Geen wonder dat je man rondneukt.’

Het lid van de supervisiecommissie, een glas in de hand, wenkt Janina Mentz. Ze staat op en wacht tot hij zich een weg naar haar toe heeft ge-

baand. ‘Mevrouw de directrice,’ begroet hij haar. En dan buigt hij zich naar voren, zijn mond samenzweerderig bij haar oor: ‘Heb je het gehoord?’

Ze staan midden in de eetzaal tussen vierhonderd mensen. Ze schudt haar hoofd en verwacht het gewone wekelijkse schandaaltje.

‘De minister overweegt een fusie.’

‘Welke minister?’

‘De jouwe.’

‘Een fusie?’

‘Een superstructuur. Jullie, de nationale inlichtingendienst, de geheime dienst, allemaal. Een consolidatie, een samenvoeging. Algehele integratie.’

Ze kijkt naar hem, naar zijn vollemaansgezicht dat glimt door de gloed van alcohol, en zoekt naar tekenen van humor. Die vindt ze niet.

‘Ach kom,’ zegt ze. Hoe nuchter is hij?

‘Dat gerucht gaat. Hardnekkig.’

‘Je hoeveelste glas is dit?’

‘Janina, ik ben bloedserieus.’

Ze weet dat hij goed geïnformeerd is, en nog altijd betrouwbaar. Ze verbergt uit gewoonte haar bezorgdheid. ‘En zegt het gerucht ook wanneer?’

‘De aankondiging komt eraan. Drie, vier weken. Maar dat is niet het grote nieuws.’

‘O?’

‘De president wil Mo hebben. Als chef.’

Ze kijkt hem alleen maar fronsend aan.

‘Mo Shaik,’ zegt hij.

Ze lacht, kort en sceptisch.

‘Hardnekkig,’ zegt hij met grote ernst.

Ze glimlacht en wil hem uithoren over zijn bron, maar het mobieltje in haar zwarte handtas gaat. ‘Sorry,’ zegt ze. Ze pakt de telefoon en ziet dat het de advocaat is.

‘Tau?’

‘Ismail Mohammed is terug op honk.’

Milla ligt met opgetrokken knieën op haar zij in het donker. Na het huilen heeft ze onaangename, pijnlijke ontdekkingen gedaan. Het lijkt of het grijze glas gebroken is, het matglas tussen haar en de werkelijkheid, zodat ze haar bestaan helder verlicht ziet, en ze kan niet wegstijgen.

Als ze zichzelf niet meer kan verdragen, zoekt ze beschutting in vra-

gen, in terugspoelen. Hoe is ze hier terechtgekomen? Hoe heeft ze haar bewustzijn verloren en is ze zo diep weggezakt? Wanneer? Hoe heeft deze leugen, dit fantasiebestaan haar kunnen overrompelen? En elk antwoord brengt grotere angst voor het onafwendbare, het vaste weten van wat haar te doen staat. En daar heeft ze de moed, de kracht niet voor. Niet eens de woorden. Zij, die altijd woorden had, in haar hoofd, in haar dagboek, voor alles.

Zo ligt ze tot Christo om halfeen 's nachts thuiskomt.

Hij doet niet eens zijn best om zachtjes te doen. Zijn onvaste voetstappen worden gedempt door het kleed. Hij doet het badkamerlicht aan, komt dan terug en gaat zwaar op het bed zitten.

Ze ligt stil, met haar rug naar hem toe en haar ogen dicht. Ze luistert hoe hij zijn schoenen uittrekt en opzij gooit, opstaat en naar de badkamer gaat, plast, een wind laat.

Douche alsjeblieft. Was je zonden weg.

Water loopt in de wasbak. Dan gaat het licht uit, en komt hij naar bed en gaat liggen. Hij maakt een geluid, moe, tevreden.

Vlak voordat hij de deken over zich heen trekt, ruikt ze hem. De alcohol. Sigarenrook, zweet. En die andere, primitievere lucht.

Op dat moment vindt ze de moed.

2

(1 augustus 2009. Zaterdag.)

Transcriptie: Ondervraging van Ismail Mohammed door A.J.M. Williams. Safehouse, Tuine, Kaapstad.

Datum en tijd: 1 augustus 2009, 17.52 uur.

M: Ik wil in het programma, Williams. Nu meteen.

W: Dat begrijp ik, Ismail, maar...

M: Niks te maren. Die klootzakken wilden me doodschieten. En dat zullen ze blijven proberen.

W: Relax, Ismail. Zodra we je gedebrieft hebben...

M: Hoe lang duurt dat?

W: Hoe sneller je kalmeert en met me praat, hoe sneller het achter de rug is.

M: En dan zetten jullie me in de getuigenbescherming?

W: Je weet dat we voor onze mensen zorgen. Laten we bij het begin beginnen, Ismail. Hoe is het gebeurd?

M: Ik hoorde ze praten...

W: Nee, hoe zijn ze erachter gekomen dat je voor ons werkt?

M: Ik weet het niet.

W: Je moet toch een vermoeden hebben.

M: Ik... Misschien zijn ze me gevolgd...

W: Naar de *drop*?

M: Misschien. Ik ben voorzichtig geweest. Met alles. Met de drop heb ik drie *switchbacks* gedaan, ik ben twee keer in een andere trein gestapt, maar...

W: Maar wat?

M: Nee, ik... *you know*... Na de drop... ik dacht... ik weet niet... misschien dat ik iemand heb gezien. Maar later...

W: Een van hen?

M: Zou kunnen. Misschien.

W: Waarom verdachten ze jou?

M: Hoe bedoel je?

W: Laten we veronderstellen dat ze je volgden. Daar moet toch een reden voor zijn geweest? Je moet iets hebben gedaan. Te veel vragen gesteld? Op het verkeerde moment op de verkeerde plek?

M: Het is jullie schuld. Als ik met een mobieltje had kunnen rapporteren was ik daar nog.

W: Mobiele telefoons zijn gevaarlijk, Ismail, dat weet je best.

M: Ze kunnen niet alle *fucking* telefoons in de Kaap afluisteren.

W: Nee, Ismail, alleen de interessante. Wat hebben mobieltjes daarmee te maken?

M: Elke keer dat ik moest rapporteren, moest ik weg. Voor de drop.

W: Wat gebeurde er na de drop?

M: Mijn laatste drop was maandag, en dinsdag begon de shit, toen hing er zo'n onopvallende stilte. Eerst dacht ik dat het een ander soort spanning was. Misschien over die *shipment*. Toen, gisteren dus, kreeg ik het in de gaten, nee, ze worden alleen zo als ik in de buurt ben. Subtiel, weet je wel, heel subtiel, ze probeerden het te verbergen, maar het was er. Toen begon ik bang te worden, dus dacht ik, laat ik mijn oren openhouden, er is iets mis. En gisteren dus, toen zat Suleiman bij de vergadering en zeiden ze dat ik in de keuken moest wachten, samen met Rayan...

W: Suleiman Dolly. De 'Sjeik'.

M: Ja.

W: En Rayan?

M: Baboo Rayan. Een loopjongen, een chauffeur. Net als ik. We werkten samen. *Anyway*, Rayan zei geen woord tegen me, wat echt raar is. En toen riepen ze Rayan ook binnen, voor het allereerst, ik bedoel, hij is een loopjongen, net als ik, wij worden niet binnengeroepen. Toen dacht ik, laat ik bij de deur gaan luisteren, want er is iets aan de hand. Dus ik liep de gang in en toen ik daar stond hoorde ik de Sjeik... Suleiman... hoorde ik hem zeggen: 'We kunnen geen risico lopen, er staat te veel op het spel.'

W: 'Te veel op het spel.'

M: Ja. Toen zei de Sjeik tegen Rayan: 'Vertel de raad eens hoe Ismail steeds verdwijnt.'

W: Ga door.

M: Er valt niets door te gaan. Want toen betrapten ze me.

W: Hoe?

M: De imam betrapte me bij de deur. Hij hoorde binnen te zijn. Ze hoorden allemaal binnen te zijn.

W: En toen ben je weggerend.

M: Ja, toen ben ik weggerend, en die klootzakken hebben op me geschoten, ik zal je zeggen, die mensen zijn wreed. Heftig.

W: Oké. Laten we teruggaan naar maandag. Bij de drop had je het over 'veel plotselinge activiteit...'

M: De laatste twee weken, ja. Er broeit iets.

W: Hoe bedoel je?

M: De *Committee* kwam maandenlang één keer per week bij elkaar. En nu is het opeens drie, vier keer per week. Dan is het toch duidelijk?

W: Maar je weet niet waarom.

M: Het moet de shipment zijn.

W: Vertel nog eens van dat telefoongesprek. Suleiman en Macki.

M: Afgelopen vrijdag. Macki belde de Sjeik. Toen stond de Sjeik op, liep weg en ging in de gang staan, dus ik kon niet alles horen.

W: Hoe wist je dat het Macki was?

M: Doordat de Sjeik zei: 'Hallo Sayyid.'

W: Sayyid Khalid bin Alawi Macki.

M: Die ja. De Sjeik vroeg toen hij wegliep aan Macki: '*Any news on the shipment?*' En toen zei hij: 'September.' Alsof hij dat wilde bevestigen.

W: Is dat alles?

M: Dat is alles wat ik van hun gesprek heb gehoord. Toen kwam de Sjeik terug en zei tegen de anderen: 'Slecht nieuws.'

W: Slecht nieuws. Weet je wat dat betekent?

M: Hoe moet ik dat weten? Misschien is de shipment klein. Of de timing verkeerd. Het kan van alles zijn.

W: En toen?

M: Toen gingen ze weg, de Sjeik en de twee leden van de Supreme Committee. Ze gingen naar beneden, naar de kelder. En dan weet je dat het top secret is.

W: Denk je dat de shipment in september komt? Is dat de conclusie die je hebt getrokken?

M: Het is een vermoeden.

W: Ja of nee?

M: Dat is wat ik denk.

W: En de shipment. Heb je enig idee wat het is?

M: Als het Macki is, dan weet je dat het diamanten zijn.

W: Wat moet de Committee met diamanten, Ismail?

M: Dat weet alleen de Supreme Committee.

W: En niemand anders heeft het erover gehad?

M: Natuurlijk hadden ze het erover, op de lagere niveaus. Maar dat is

linke info, dat weet je.

W: Waar rook is... Wat zeiden de lagere niveaus?

M: Ze zeiden dat het wapens waren. Voor lokale actie.

W: Hoe bedoel je?

M: Dat was de *word in the street*. Ze willen wapens invoeren. Voor een *attack*, hier. Voor het eerst. Maar ik geloof er niets van.

W: Een islamitische aanslag? In Zuid-Afrika?

M: Ja. Hier. Cape Town. Onze schone Kaap.

3

(2 augustus 2009. Zondag.)

Op de zesde verdieping van Wale Street Chambers, in het directiekantoor van de PIA, de presidentiële inlichtingendienst, bestudeert Janina Mentz aandachtig de transcriptie. Als ze klaar is, zet ze haar bril af en legt hem op het bureau. Ze wrijft in haar ogen.

Ze heeft niet goed geslapen; het nieuws van de vorige avond vreet aan haar, het gerucht over een fusie. Het is vreemd genoeg om waar te zijn. Of gedeeltelijk waar.

En wat zal er dan van haar worden?

De indruk bestaat dat zij een Mbeki-aanstelling is geweest. De vorige president heeft de PIA opgericht. En al heeft Mentz geen partij gekozen in de strijd om het leiderschap, al leveren zij en haar mensen uitstekend werk, het stigma is gebleven.

En bovendien is ze nieuw, pas drie maanden directrice, nog geen wapenfeiten die ze kan inzetten om een nieuwe functie te krijgen. En ze is blank.

Hoeveel van het gerucht is waar? Mo Shaik als hoofd van de superstructuur? Mo, de broer van Schabir, de veroordeelde, corrupte Schabir, een oude vriend van de nieuwe president.

Niets is onmogelijk.

Zoveel dienstjaren. Zoveel strijd, zoveel geploeter om zo ver te komen. Alleen om alles te verliezen?

Nee.

Janina Mentz zet haar bril weer op.

Ze schuift de transcriptie weer naar zich toe. Wat zij, wat de PIA nodig heeft om te overleven, is een Sensationele Opschudding, een Grote Bedreiging. Een Gevoelige Zaak.

En hier is hij, door de goden gezonden. En het is haar verantwoordelijkheid om hem te onderzoeken.

Ze draait zich naar haar computer en gaat op zoek naar de historische rapporten in de database.

Rapport: moslimextremisme Zuid-Afrika op herhaling

Datum: 14 februari 2007

Samengesteld door: Velma du Plessis en Donald MacFarland

Qibla in een nieuwe gedaante

Qibla werd in 1980 opgericht door de radicale imam Achmed Casiem om de stichting van een islamitische staat in Zuid-Afrika te bevorderen, met de Iraanse revolutie als voorbeeld. In de jaren tachtig stuurde Qibla aanhangers naar Libië voor militaire training, en in de jaren negentig werden leden in Pakistan opgeleid en vochten ze aan de kant van Hezbollah in Zuid-Libanon. Na 9/11 werden er ook strijders gerekruteerd om naar Afghanistan te sturen.

Door de maatregelen tegen de verwante organisatie People Against Gangsterism and Drugs (PAGAD) tussen 1998 en 2000, en de arrestatie van meer dan honderd Qibla-aanhangers wegens geweldsmisdrijven waaronder moord, is Qibla vrijwel verdwenen.

Ervoor in de plaats werd een veel geheimere organisatie opgericht onder de naam *The Supreme Committee*.

(3 augustus 2009. Maandag.)

Milla Strachan trekt de sleutel uit het slot en duwt de voordeur open, maar gaat niet meteen naar binnen. Ze blijft staan, haar lichaam roerloos, donkere ogen die in het niets staren. Aan de andere kant van de open deur zijn de kamers van het appartement leeg. Geen gordijnen, geen meubels, alleen versleten vloerbedekking, van een bijna kleurloos beige.

Nog steeds aarzelt ze voor de deur, alsof ze wordt tegengehouden door een grote kracht, alsof ze ergens op wacht.

Tot ze opeens vastberaden bukt, de twee grote reistassen naast zich optilt, en naar binnen stapt.

Ze zet de bagage in de slaapkamer, zich bewust van de drukkende leegte. Toen ze zaterdag hier was, stond het huis nog vol met de meubels van de vorige huurster en opgestapelde dozen voor de haastige reis naar Duitsland, ze was plotseling teruggeroepen naar het hoofdkantoor van een hulporganisatie. 'Ik ben zo dankbaar dat iemand mijn advertentie heeft gezien, dit is zo'n crisis. Je zult er geen spijt van hebben, moet je het uitzicht zien,' had de vrouw gezegd, wijzend naar het raam. Het kijkt uit op de Davenportstraat in Vredehoek en een smalle strook van de stad en de zee, omlijst door de flatgebouwen aan de overkant.

Milla had gezegd dat ze het appartement wilde hebben en dat ze het huurcontract overnam.

‘Waar kom je vandaan?’ had de vrouw gevraagd.
‘Een andere wereld,’ had Milla zacht geantwoord.

Ze zitten met zijn drieën om de ronde tafel in het kantoor van Mentz, allemaal opvallend verschillend. De directrice met haar strenge gezicht, ondanks de grote, brede mond zonder lippenstift. Een degelijke bril met stalen montuur en het haar altijd strak naar achteren, de kleren conservatief, wijd, grijs en wit, alsof ze haar vrouwelijkheid wil verbergen. De vage, oude sporen van acne langs haar kaaklijn gecamoufleerd met foundation, haar slanke vingers ringloos, de nagels ongelakt. Haar gezicht meestal onpeilbaar.

Advocaat Tau Masilo, adjunct-directeur Operaties en Strategie. Drieënveertig, platte buik, kleurige bretels, bijpassende das, een tikje flamboyant. Krachtig, ernstig gezicht, doordringende ogen, het haar kort en netjes. Masilo’s personeel heeft hem de bijnaam ‘Nobody’ gegeven, naar analogie van *‘nobody’s perfect’*. Want in hun ogen is de onverstoorbare en deskundige Tau Masilo perfect. Hij is Sesotho, maar spreekt moeiteloos vijf andere Zuid-Afrikaanse talen. Mentz heeft hem persoonlijk uitgezocht.

En dan Rajkumar, adjunct-directeur Informatiesystemen. Met lang, zwart haar dat tot op zijn billen hangt. Mentz heeft hem geërfd.

Rajkumars redding zijn zijn fenomenale verstand en zijn inzicht in elektronica en digitale communicatie, want verder is hij dikker dan dik, overgevoelig en sociaal onhandig. Hij zit nu met zijn onderarmen op tafel, zijn worstenvingers verstrengeld, en staart strak naar zijn handen alsof die geweldig interessant zijn.

Mentz kijkt langzaam op. ‘Nog meer bewijzen?’

Rajkumar, altijd bereidwillig en gretig: ‘Het e-mailverkeer van de Supreme Committee: er is duidelijk een escalatie. Ik denk dat Ismail gelijk heeft, ze zijn ergens mee bezig. Maar ik heb mijn twijfels over het doelwit...’

‘Tau?’

‘Wat mij dwarszit zijn de rapporten uit Zimbabwe. Macki doet niet meer mee. Hij en Mugabe kunnen niet meer door één deur.’

‘Dus de goederen komen misschien niet uit Zim?’

‘Mogelijk. Misschien rechtstreeks uit Oman, misschien uit een andere bron. Angola is een mogelijkheid.’

‘En het feit dat ze iets in de Kaap van plan zijn?’ vraagt Mentz.

‘Ik ben het met Raj eens. Ten eerste zitten hun vennoten helemaal niet te wachten op lokale terreur. Hamas en Hezbollah zijn erg dankbaar

voor de sympathie en ondersteuning van onze regering. Ten tweede: wat hebben zij er zelf aan? Wat is het doelwit? Ik kan niets logisch bedenken wat ze ermee zouden kunnen bereiken. Ten derde: wat zou de motive-ring zijn? Nou? Afghanistan,' zegt de advocaat. 'Dat is de nieuwe brandhaard. De moedjahedien hebben meer wapens en voorraden nodig, maar hoe krijgen ze die? Pakistan werkt nu nauw samen met de VS en timmert alles dicht. De NAVO houdt alle verkeer uit het Midden-Oosten met haviksogen in de gaten, Somalië is dankzij de piraten geen optie meer.'

'De opiumprijs is ook gedaald,' zegt Rajkumar. 'De cashflow van de taliban is ook niet meer wat hij geweest is.'

'Dus vanaf waar stuur je je zendingen?' vraagt Masilo en hij beantwoordt zijn eigen vraag: 'Vanaf hier.'

'Hoe?'

'Geen idee. Per schip?'

'Waarom niet?' vraagt Rajkumar. 'Afghanistan heeft geen kust, maar Iran wel.'

'En waarom zouden ze de wapens niet verscheppen vanuit Indonesië? Daar stikt het van de boze moslims.'

'Goed punt. Misschien omdat de VS dat ook zullen denken. Ze hebben daar een grote vloot liggen...'

Ze kijken naar Mentz. Die knikt en legt de documenten voor zich op een nette stapel. 'En toch, volgens Ismail hebben ze het over een lokale aanval.'

'Op de lagere niveaus.'

'Je weet hoe informatie van boven naar beneden sijpelt, Raj.' Ze kijkt naar Masilo. 'Hoe makkelijk zullen we Ismail Mohammed kunnen vervangen?'

'Niet zo makkelijk. Door het incident met Ismail hebben ze het benauwd gekregen. Ze vergaderen niet meer in de Schotschekloof, we zullen er eerst achter moeten komen waar de nieuwe locatie is. Als er een is.'

'Dat heeft prioriteit, Tau. Spoor ze op. En ik wil dat Ismail vervangen wordt.'

'Dat gaat tijd kosten.'

'Je hebt minder dan een maand.'

Hij schudt zijn hoofd. 'Mevrouw, ze hebben drie, vier jaar geen prioriteit gehad. Het is een gesloten kring. Ismail was al binnen.'

'Er moet nog iemand binnen zijn die we kunnen... bereiken.'

'Ik zal een lijstje maken.'

'Raj, waarom kun je hun e-mail niet lezen?'

‘Ze gebruiken een versleuteling die ik nog nooit heb gezien. Het kan een variant van 128 bits zijn, maar waar het op neerkomt, is dat we hem niet kunnen kraken. We blijven aan elk pakketje snuffelen. Op een gegeven moment zullen ze een fout maken en iets vergeten te versleutelen. Dat gebeurt. Uiteindelijk.’

Ze denkt even na voordat ze zegt: ‘Er broeit iets, mijne heren. Alle tekenen zijn ernaar. Het e-mailverkeer, het plotselinge optreden tegen Ismail, de geruchten, de zogenaamde shipment na twee jaar stilte. Ik wil weten wat het is. Als jullie meer mensen en middelen nodig hebben, zeg het dan. Tau, verdubbel onze observatie. Ik wil iemand op Ismails plek, ik wil wekelijks voortgangsrapporten, ik wil focus, ik wil toewijding. Bedankt dat jullie zo vroeg wilden komen.’

Ze haalt nog twee tassen en daarna de slaapzak en het luchtbed uit de witte Renault Clio die ze in de straat heeft geparkeerd. Buiten voelt ze zich ongemakkelijk. Wat zullen de mensen denken: een vrouw van veertig die hier in haar eentje intrekt. En de vage, ongedefinieerde angst ligt in haar te wachten, als een sluimerend reptiel onder het wateroppervlak.

Ze bergt haar kleren op in de ingebouwde kasten van goedkope witte kunststof. In de badkamer is niet genoeg plaats voor haar spullen in het kastje boven de wastafel. Als ze het deurtje dicht duwt, ziet ze zichzelf in de spiegel: bijna een vreemde. Zwart haar, tussen lang en kort in, niet goed verzorgd. Ongeverfd, het grijs is te zien. De vale mediterrane huid, de rimpeltjes bij de ogen, twee groeven vanaf de mondhoeken naar beneden, geen make-up, levenloos, mat. Een onthulling. Hemel, Milla, geen wonder. Je hebt je laten gaan, welke man zou bij je blijven?

Ze draait zich haastig om en wil het luchtbed gaan opblazen.

In de slaapkamer gaat ze op de grond zitten, rolt het open en zet het ventiel tegen haar lippen. Ze blaast. Er gaan woorden door haar heen, zoals altijd, te veel.

Sommige ervan zal ze die avond in haar dagboek opschrijven: *Ik ben hier omdat de vrouw in de spiegel een beetje heeft gefaald, elke dag weer. Als een touw in mijn handen met een onzichtbaar gewicht aan de andere kant van de afgrond, net zwaar genoeg om het stukje bij beetje te laten wegglijden, totdat het uiteinde uit mijn vingers glipt. De oorzaak, weet ik nu, ligt hier, onder mijn huid. In de structuur van mijn weefsel, in de verflechting van mijn DNA. Gewoon zo gemaakt en zo gelaten. Ongeschikt. Ongeschikt, ondanks al mijn pogingen en mijn heilige voornemen. Ongeschikt, juist door mijn pogingen en mijn voornemen. Een ingebakken, onontkoombare, ingewortelde, totale, frustrerende, ellendige ongeschiktheid:*

ik kan geen vrouw zijn voor die man. Ik kan geen moeder zijn voor dat kind. En er is een grote kans dat ik niemands vrouw kan zijn, dat ik in het algemeen ongeschikt ben om een echtgenote en een moeder te zijn.

Het mobieltje in haar handtas gaat over. Ze drukt het ventiel van het luchtbed voorzichtig dicht, langzaam, want ze vermoedt dat het Christo is. Haar ex-man. De facto.

Hij heeft de envelop ontvangen.

Ze haalt de telefoon uit haar tas en kijkt naar het schermpje. Het nummer van Christo's werk.

Hij zal in zijn kantoor zitten, met haar brief voor zich. En de papieren van de advocaat, zaterdagmiddag in allerijl opgesteld. Christo zal de deur hebben dichtgesmeten, met die woedende uitdrukking op zijn gezicht die zegt: stomme trut, rotwijf. De scheldwoorden zullen zich hebben opgehoopt. Als ze de telefoon opneemt, zal hij de sluizen openzetten met: 'Jissis, Milla.'

Ze staart naar het schermpje, haar hart bonst, haar handen trillen. Ze laat de telefoon zakken en doet hem terug in de tas. Het schermpje gloeit daarbinnen met een onheilslicht.

Eindelijk gaat de telefoon over op voicemail en dooft het schermpje. Ze weet dat hij een bericht zal inspreken. Vloekend.

Ze draait zich van de handtas af en neemt een besluit: ze neemt een ander nummer.

Voordat ze weer bij het luchtbed gaat zitten, klinkt het piepje dat zegt dat ze een nieuw bericht heeft.

(5 augustus 2009. Woensdag.)

Ze komen de Ardo-ijskast aan het eind van de middag afleveren. Als ze weg zijn, staat Milla te luisteren naar het geruststellende geluid, ze kijkt naar de hoekige vorm en ze denkt: dit is iets om me aan vast te houden. De eerste, vierkante verschansing tegen teruggaan, tegen verzwolgen worden, tegen de angst voor de vormloze toekomst. En die nieuwe onrust in haar, die bezorgdheid om geld. Een bed, een bank, tafel, stoelen, bureau, gordijnen, alles is besteld, een klein fortuin.

Haar appeltje voor de dorst, haar bescheiden erfenis, is aanzienlijk geslonken.

Ze zal werk moeten zoeken. Dringend. Voor het geld. Maar ook voor de bevrijding.

4

(6 augustus 2009. Donderdag.)

Om tien uur 's ochtends rijdt ze terug naar Durbanville, want dan is er niemand thuis. Ze wil de slaapzak en het luchtbed in de garage opbergen, want die zijn van Christo, en haar sleutels voor de laatste keer achterlaten.

De Herta Ernastraat.

Christo had haar uitgelachen toen ze zei dat ze niet in een straat wilde wonen met zo'n naam.

Hij werkt met cijfers en heeft nooit begrepen wat zij met woorden heeft. Begrijpt niet dat woorden ritme en gevoel en dynamiek hebben. Dat de manier waarop mond en tong ze vormen niet losstaan van betekenis en emotie en klank.

De Lombards uit de Herta Ernastraat. Ze had gehuiverd toen ze in het huis trokken.

Ze wacht ongeduldig terwijl het elektrische hek langzaam openschuift. Daarachter het grote, twee verdiepingen hoge huis. 'Projectontwikkelarsporno', noemde een architect de bouwstijl in een tijdschrift. 'Of Transvaal-Toscaans. Op zijn best modern-buitenwijk's.'

Ze waren destijds samen gaan kijken. Twee maanden zoeken in deze wijk, want Christo wilde met alle geweld hier wonen. Zijn enige reden: 'We kunnen het betalen.' Wat eigenlijk betekende: 'We zijn nu te rijk voor Stellenberg.'

Het ene Durbanville-huis na het andere. Ze had ze gewogen en te licht bevonden. Luxe, kille, onpersoonlijke huizen. En er was er niet één met een boekenkast. Dat staat haar nog helder voor de geest, al die rijke, blanke mensen, maar geen boek in huis. Wel allemaal een huisbar, ja, ingewikkelde, dure gruwelen van hout, van donkere spoorbielen tot blank Zweeds, de indirecte verlichting vaak met pijnlijk veel zorg, kunde en kosten aangelegd.

Druk op de knop en de bar wordt wakker, ontluikt, ontpopt zich hier

voor je: een heilig oord, een kathedraal van drank.

Toen ze dit huis zagen, had Christo gezegd: 'Dit wil ik.' Want het zag er rijk uit. Zij had bezwaar gemaakt, tegen alles, ook tegen de straatnaam. Hij had het weggelachen en het contract getekend.

Milla rijdt naar binnen, tot voor de drie garagedeuren. Eén voor Christo's Audi Q7. Eén was voor haar Renault. En één voor Christo's speelgoed.

Ze drukt op de afstandsbediening van de garagedeur. Hij gaat open. Ze pakt het luchtbed en de slaapzak, netjes opgerold, stapt uit en loopt naar binnen.

De plek van de Q7 is leeg.

Opluchting.

Ze loopt haastig naar achteren, waar Christo's bezittingen netjes opgeborgen liggen. Legt de slaapspullen op hun plek. Dan staat ze stil, zich bewust van de deur links van haar, de deur die naar binnen gaat. Ze weet dat ze niet naar binnen moet gaan. Ze zal Barend ruiken. Ze zal zien hoe ze nu leven. Ze zal de zwaartekracht van haar leven hier voelen.

Het geluid van keffende honden op straat. De depressie legt een hand op haar schouder.

De honden blaffen overdag onophoudelijk in deze buurt. 'Dogville'. Zo had ze Durbanville genoemd toen ze het weer eens had gewaagd zich tegenover Christo over haar lot te beklagen.

'Jissis, Milla, ben je dan verdomme nooit tevreden?'

Ze loopt haastig de garage uit naar haar auto.

Bij het Palm Grove Winkelcentrum midden in Durbanville schiet ze in de eerste de beste vrije parkeerplek met de bedoeling iets voor de lunch te halen bij Woolworths. Als ze uitstapt, ziet ze het uithangbord van Arthur Murrays dansstudio. Ze kijkt er even naar; ze was al vergeten dat die hier zat; nog een bewijs van de verdoving waarin ze heeft geleefd.

Als ze de supermarkt binnenkomt, ruikt ze de bloemen en kijkt ernaar, de felle kleuren, alsof ze die voor het eerst ziet. Ze denkt aan de woorden in haar dagboek gisteravond. *Hoe vind ik terug wie ik was, v.Chr. (voor Christo).*

Als ze weer bij de Renault is, kijkt ze naar het uithangbord.

Dansen. Christo wilde nooit dansen. Niet eens op de universiteit. Waarom had ze dat zo berustend aanvaard, zijn keuzes, zijn voorkeuren? Ze had er vroeger zoveel plezier aan beleefd, voordat alles veranderde.

Ze doet de auto van het slot, stapt in, en legt de bloemen en de plastic tas met haar lunch op de stoel naast zich.

Ze is bevrijd van Christo.

Ze stapt weer uit, doet het portier op slot en gaat op zoek naar de studio.

Op de dansvloer, in het heldere licht dat door de ramen naar binnen stroomt, dansen een man en een vrouw. Jong. Hij in een zwarte broek, wit overhemd, zwart gilet. Zij in een korte wijnrode jurk, mooie lange benen. Een tango uit de luidsprekers, ze glijden over de houten vloer, moeiteloos en geïntenseerd.

Milla staat te staren, gevangen door de schoonheid, het vloeiende, de synchronie, het zichtbare plezier. Ze is opeens vervuld van een verlangen om iets zó te kunnen doen, zo bedreven, iets wat mooi is en waarin je je kunt verliezen, waarin je kunt vóelen en geven en ervaren.

Kon ze maar zo dansen. Zo vrij.

Ten slotte loopt ze door naar de balie. Een vrouw kijkt glimlachend op. 'Ik wil les nemen,' zegt Milla.

(7 augustus 2009. Vrijdag.)

Haar haar is geknipt en geïntenseerd. Ze heeft zich met zorg gekleed. Haar streven was informele professionaliteit en nonchalante elegantie met de laarzen, lange broek, zwarte trui en rode sjaal. Maar nu, terwijl ze op De Vriendin wacht in espressobar Media24, is ze onzeker. De make-up is te licht, de sjaal is *too much*, ze ziet er te formeel uit, ze ziet eruit als iemand die te veel haar best doet.

Maar als De Vriendin haar opwachting maakt, zegt ze: 'Milla! Wat zie je er prachtig uit!'

'Vind je?'

'Je wéét dat je mooi bent.'

Maar dat weet ze niet.

De Vriendin heeft samen met haar gestudeerd, bijna twintig jaar geleden, en heeft carrière gemaakt in de journalistiek. De Vriendin, met haar knappe uiterlijk, is nu senior assistent-redacteur van een bekend vrouwen tijdschrift en praat vaak in accenten en uitroeptekens.

'Hoe gáát het met je?'

'Goed.' En dan wat bedremmeld: 'Ik wil werken.'

'Je boek schrijven? Eindelijk!'

'Ik zoek journalistiek werk...'

'Nee! Milla! Waarom? Problemen?'

Ze weet dat ze nog niet alles kan vertellen. Daarom haalt ze alleen haar

schouders op en zegt: ‘Barend heeft me niet meer nodig in huis.’

‘Milla! Geen goed idee. Je hebt de verkeerde huidskleur. Je hebt geen ervaring, je hebt geen cv, dat je cum laude bent afgestudeerd helpt je niets, niet op onze leeftijd. Je moet concurreren met hordes jonge, ambitieuze, hoogopgeleide mensen die bereid zijn om voor niets te werken. Zij kennen de digitale media, Milla, ze léven erin. En de economie! De media redden het nauwelijks! Weet je hoeveel tijdschriften ze opheffen? Banen worden bevroren, wegbezuinigd. Je had geen slechter moment kunnen kiezen. Zeg tegen Christo dat je een boetiek wil beginnen. Een espressobar. Journalistiek? Vergeet het maar!’

(9 augustus 2009. Zondag.)

Ze zit op haar nieuwe bank in de woonkamer. Voor haar op de salontafel ligt het katern met de personeelsadvertenties van *The Sunday Times*. Haar ogen gaan verlangend over de advertenties van de mediabedrijven die op zoek zijn naar een e-Commerce Operations Manager, een WordPress/PHP Developer, Web Developer en een Web Editor (*ervaring met Word en diverse webbrowsers onontbeerlijk*)...

De beklemming wordt nu weer sterker, de vertwijfeling, ze gaat het niet redden, ze overleeft het niet. De Vriendin had gelijk. En vrijdagmiddag heeft een uitzendbureau hetzelfde tegen haar gezegd, versluierd achter politieke correctheid en bedrijfseufemismen: ze maakt geen schijn van kans.

Ze wil het niet aanvaarden. Ze heeft eerst de tijdschriften gebeld, rechtstreeks, het ene na het andere. Haar voorkeurslijstje afgewerkt tot aan de dagbladen, Afrikaanse en Engelse. Daarna met tegenzin de plaatselijke wekelijkse roddelbladen. En ten slotte, wanhopig, de uitgevers van bedrijfsbladen geprobeerd.

Zonder succes. Steeds dezelfde boodschap: we hebben geen vacatures. Maar stuur uw cv.

Helemaal onder aan een van de binnenpagina's ziet ze ten slotte het kleine blokje: *Journalist. Vaste aanstelling in Kaapstad. Relevante ervaring een pre. Uitstekende onderzoeks- en schrijfvaardigheid vereist. Moet houden van teamwork. Academische achtergrond vereist. Marktconform salaris. Bel voor nadere informatie mevr. Nkosi. Sollicitaties voor 31- 08- '09.*

Het is dat ‘een pre’, dat haar een beetje moed geeft, zodat ze rechtop gaat zitten, de krant zo vouwt dat de advertentie duidelijk zichtbaar is, en haar kopje rooibosthee pakt.

(11 augustus 2009. Dinsdag.)

Om 12.55 uur duwt de *bergie* met zijn linkerhand een winkelkar door de Coronationstraat, langs de rij auto's voor de moskee. Hij slingert. In zijn rechterhand heeft hij een fles, verpakt in een bruine papieren zak.

De straat is verlaten, de eigenaars van de auto's zijn in de moskee, voor *dhurh*, het middaggebed.

Naast een witte Hyundai Elantra uit 1998 struikelt de *bergie* en valt. Hij houdt de fles omhoog, als de dood dat die zal breken. Hij blijft even verdwaasd liggen. Hij probeert op te staan, maar krijgt het niet voor elkaar. Hij schuift zijn lichaam zo dat zijn hoofd onder de auto ligt, vlak naast het achterwiel, alsof hij koelte zoekt. Dan trekt hij de fles ook onder de auto, om een slok te nemen, maar zijn handen zijn niet meer te zien. Zo ligt hij even te rommelen voordat hij langzaam weer tevoorschijn schuift.

Hij zet de fles op het asfalt, legt zijn hand op de rand van het spatbord en probeert op te staan. Het lukt niet goed, zodat hij zich weer aan de auto moet vastklampen en met grote moeite overeind komt.

Hij klopt denkbeeldig stof van zijn gehavende kleren, pakt de fles, nog steeds onvast op zijn benen, grijpt zich aan de kar vast en loopt wankelend verder.

In de computerruimte van de presidentiële inlichtingendienst zit Rajhev Rajkumar bij een computeroperator terwijl Quinn, de stafchef Operaties, naast hen staat. Alle drie kijken ze strak naar het scherm, waarop een plattegrond van Kaapstad te zien is.

Quinn kijkt snel op zijn horloge en dan weer naar het scherm.

Opeens wordt de stilte verbroken door een elektronisch piepje. Er verschijnt een kleine, rode driehoek op het scherm.

‘Inzoomen,’ zegt Rajkumar.

De operator klikt op het vergrootglasicoon en dan op het driehoekje, twee, drie keer, tot de naam van de straat duidelijk leesbaar is: Coronation.

‘Ja, Raj, ik bedoel dat dit onze gouden kans is. Onze laatste strohalm. Tenzij je iets anders weet waar we geen concurrentie hebben...’

‘Nee...’

‘Dan moeten we zorgen dat we hiervan profiteren, anders kunnen we bureaudienst gaan draaien in een achterkamertje van de nieuwe superduper inlichtingengigant die de president in zijn hoofd heeft, en ons afvragen waarom we niet een beetje harder en sneller hebben gewerkt toen we de kans hadden.’

‘Maar stel dat hij gelijk heeft? Stel dat het geen plaatselijke actie is, maar gewoon Al Qaida in een laatste wanhopige poging om een paar AK's naar Afghanistan te sturen?’

‘Dan zullen we dat feitje in ons voordeel moeten laten werken, Raj.’

Milla Strachan zit te lezen als om halfvier 's middags haar mobiel gaat.

ONBEKEND NUMMER

‘Hallo?’

‘Spreek ik met Milla Strachan?’

‘Ja.’

‘Met mevrouw Nkosi. Van de advertentie. Ik heb goed nieuws. We willen u graag uitnodigen voor een sollicitatiegesprek.’

‘O...’ zegt ze opgelucht, verbaasd en dankbaar.

‘Bent u nog geïnteresseerd?’

‘Ja.’

‘Kunt u volgende week langskomen?’

‘Ja, jazeker.’

‘Woensdag?’

‘Woensdag is prima.’ Ze zegt bijna ‘fantastisch’ en moet zichzelf dwingen om niet té dankbaar en gretig te klinken.

‘Mooi zo. Twaalf uur?’

Angst, angst, angst. Waarom is ze zo bang voor alles? Zo was ze vroeger niet. Vóór Christo, vóór alles was ze dapper en avontuurlijk. Dat is bijna twintig jaar geleden. Waar is die Milla gebleven? Te bang om naar het avondje bij Arthur Murray te gaan. Waarom? Waarvoor?

Ten slotte is het haar belofte aan de dansleraar die haar over de streep trekt. Ze maakt zich te haastig op, rijdt te hard, en gaat naar binnen met een hart dat te heftig klopt. Tot haar opluchting zijn ze allemaal al op de dansvloer, zijn er meer vrouwen dan mannen, zijn er vrouwen die jonger zijn dan zij en komt haar beginnersleraar haar meteen ten dans vragen.